

SŁOWO WSTĘPNE

Z wielką przyjemnością oddajemy do rąk Czytelników kolejny już *Leksykon* z serii leksykonów prawnych zainicjowanej na Wydziale Praw i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego dotyczący prawa ochrony zabytków. Różni się on od dotychczasowych tytułów tym, że został przygotowany przez grono autorów reprezentujących wiele ośrodków akademickich, jak też ważnych instytucji publicznych. Łączy ich jednak to, że zajmują się problematyką prawa ochrony dziedzictwa kultury, w różnych jej aspektach, od wielu lat.

Dotychczas na polskim rynku wydawniczym nie ukazała się praca tego typu. Godny wspomnienia Mały słownik ochrony zabytków autorstwa *M. Kurzątkowskiego*, który ukazał się w 1989 r. w ramach Biblioteki Popularnonaukowej „Spotkań z Zabytkami”, nie koncentrował się na zagadnieniach prawnych, chociaż wiele z nich zostało w nim poruszonych. Była to pozycja bardzo interesująca i przydatna, niemniej jednak, w świetle dwudziestu lat, które upłynęły od jej wydania, mocno się zdezaktualizowała, zwłaszcza w zakresie normatywno-prawnym.

Potrzeba profesjonalizacji działań prawnych, tak w zakresie funkcjonowania państwowej oraz samorządowej służby ochrony zabytków, jak i działań podejmowanych przez osoby w swej pracy zawodowej mające do czynienia z zabytkami (historycy sztuki, konserwatorzy, muzealnicy, archeolodzy, architekci, urbaniści itd.), a także osoby prywatne, będące właścicielami lub posiadaczami zabytków, bezwzględnie wymaga znajomości prawa ochrony zabytków. Łączy się to bezpośrednio z potrzebą opierania swych działań na obowiązującym prawie. Wszystko to wynika zaś z kontrfaktycznego, ale bezwzględnie obowiązującego założenia dotyczącego systemu prawnego o powszechniej znajomości prawa. Dlatego też adresaci norm prawnych (czyli *de facto* każdy z nas), nawet przy przyjęciu, że nie muszą się uczyć prawa, to po prostu muszą je znać, gdyż *ignorantia iuris non excusat* (nieznajomość prawa nie usprawiedliwia) oraz *ignorantia iuris nocet* (nieznajomość prawa szkodzi).

Dlatego autorzy i redaktor mają nadzieję, że niniejsza praca będzie przydatna nie tylko prawnikom, którzy zajmują się prawem ochrony zabytków, ale i każdemu, kto zarówno na płaszczyźnie profesjonalnej, jak i w życiu prywatnym ma kontakt z zabytkami i ma zamiar podejmować w stosunku do nich działania, wywołujące konsekwencje prawne.

Należy także dodać, że niniejszy *Leksykon*, pomimo że zawiera znaczącą liczbę informacji i stanowi tym samym kompendium prawa ochrony zabytków, nie zastąpi, zwłaszcza w procesie stosowania prawa, pracy z aktem prawnym. Niemniej jednak, Czytelnik łatwo się przekona, już chociażby po zwróceniu uwagi na liczbę wykorzystywanych przez autorów źródeł prawa oraz obszerny wykaz literatury, jak rozbudowana jest ta dziedzina prawa i jak wiele zagadnień obejmuje.

Opierając się na szerokiej wiedzy i znajomości zagadnień prawa ochrony zabytków przez poszczegól-

nych autorów, nie ingerowałem jako redaktor w treść samych haseł. Przyjąłem bowiem, że powierzenie autorstwa danego hasła konkretnej osobie stanowi wystarczającą rękojmię jego najlepszego opracowania. Trzeba podkreślić, że autorzy mieli niemal pełną swobodę refleksji naukowej, normatywnej i pragmatycznej nad opracowywaną materią. Ze względu na obszerność poszczególnych tematów, niektóre hasła przyjęły formę mini-esejów, inne zaś są krótkie, rzeczowe i lapidarne. Podobnie niektóre hasła ograniczone zostały do zwięzłego przedstawienia aktualnego stanu prawnego, inne zaś przedstawiają złożone problemy współczesnego prawa ochrony zabytków.

Pozostaje mieć nadzieję, że *Leksykon* ten będzie przydatną pomocą w pracy z prawem ochrony zabytków i zarazem przewodnikiem użytecznym w zakresie dotarcia do jeszcze bardziej szczegółowych informacji o tym przedmiocie.

Dr Kamil Zeidler
Gdańsk, październik 2009 r.